УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум: 8. септембар 2023. г.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМСИЈИ

На основу члана 37 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, члана 29 Правилника о докторским студијама на Универзитету у Београду и члана 65 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду је на VIII редовној седници одржаној 21. јуна 2023. године образовало Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мср Биљана Миловановић Живак пријавила под насловом *Милена Павловић Барили – визуелни и књижевни идентитет уметнице*.

Састав Комисије:

1. др Немања Радуловић, редовни професор Филолошког факулета у Београду, изабран 2021. године, ужа научна област Српска књижевност;
2. др Бранко Вранеш, доцент Филолошког факулета у Београду, изабран 2018. године, ужа научна област Српска књижевност;
3. др Симонида Рајчевић, редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду, изабрана 2022. године, ужа уметниичка област Сликарство.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Биљана Миловановић Живак (1972) основне академске (група Српска књижевност и језик са општом књижевношћу) и мастер студије завршила је на Филолошком факултету у Београду. Била је дугогодишњи уредник часописа за књижевност и културу *Браничево* и Едиције Браничево при Центру за културу Пожаревац. Објавила неколико збирки проповедака и збирке поезије. Објавила је преко стотину прича, приказа, огледа, критика, рецензија, стручних радова, песама, путописа и есеја у књижевној периодици и категорисаним часописима. Заступљена је у неколико антологија, монографија и лексикона, међу којима је *Лексикон стваралаца просветних радника*. Награђивана је наградама за поезију и прозу, за

адаптацију и режју, уреднички рад, рад у просвети и култури. Превођена је на енглески, немачки, руски, украјински, француски, словеначки, македонски, бугарски, румунски, албански, влашки, пољски и грчки језик. Ради у Пожаревачкој гимназији. Дугогодишњи је члан Друштва за српски језик и књижевност. Уредник је програма и едиције Златна струна, најстаријег песничког фестивала на простору бивше Југославије, Међународног фестивала Смедеревска песничка јесен.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1) Биљана Миловановић Живак, „Закон шестара силе – елементи поетике књижевности масона у поезији Милене Павловић Барили“, Кораци, Крагујевац, 2023, свеска 1-3, 2023.
2) Biljana Milovanović Živak, The meaning of Writing in the New Century, or Will Internet Kill thr Book, Transcultural Studies, BRILL (2015),40-60, Articles and Book reviews, LEIDEN, The Netherlands https://brill.com/view/journals/ts/11/1/article-p47_6.xml?language=en
3) Биљана Миловановић Живак: „Велики компас Милене Павловић Барили, у брисаном простору живота и уметности“, Књиженство, часопис за студије књижевности, рода и културе, бр. 11, годиште XI 2021, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
4) Биљана Миловановић Живак, „Мегупредметните компетенции преку Креативно пишување“, Македонско научно друштво – Битола, Зборник на трудови „Образованието на крстопат – состојби, предизвици, решенија и перспективи“, Мегународна научна конференција Битола, Република Македонија, Ноембри 10-11, 2017, Битола 2018. („Међупредметне компетенције кроз Креативно писање“, Стручни рад на македонском језику, објављен у Северној Македонији)

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у научне радове мср Биљане Миловановић Живак Комисија сматра да кандидаткиња испуњава услове за израду докторске дисертације**.**

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложен др Предраг Петровић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима.
Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

1. Предраг Петровић, *Између музике и смрти: огледи о модернистичкој поезији*, Службени гласник, Београд, 2016.
2. Предраг Петровић, *Авангардни роман без романа*, Друштво за српски језик, Београд, 2017.
3. Предраг Петровић, *Хоризонти модернистичког романа*, Чигоја штампа, Београд, 2021.
4. Предраг Петровић, „Растко Петровић као ликовни критичар“, поговор у: Растко Петровић, *Изложбе*, Галерија „Надежда Петровић“, Чачак, 2014.
5. Предраг Петровић, *Орфејско завештање: есеји о поезији српске модерне*, Задужбина „Николај Тимченко“, Лесковац, 2023.

Комисија сматра да проф. др Предраг Петровић испуњава услове за ментора ове докторске дисертације за област Српска књижевност.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. *Формулација назива тезе* „Милена Павловић Барили – визуелни и књижевни идентитет уметнице“ прикладна је и добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. ***Предмет истраживања.*** Предмет истраживања докторске дисертације је уметничко дело Милене Павловић Барили: поезија и визуелна уметност. Милена Павловић Барили писала је на четири језика: српском, италијанском, француском и шпанском. Као једно од важнијих питања којим ће се бавити, кандидаткиња издваја питање језика на којима је стварала: да ли је ауторка песме писала на српском, па их преводила на друге језике, или је равноправно користила сва четири језика, пишући поезију на свим тим језицима? Предмет истраживања су и писани документи који су остали у заоставштини Милени Павловић Барили.

1) „Миленина свеска“, коју је у заоставштини породице Павловић 1983. године пронашла тадашња кустоскиња Галерије, Јелица Милојковић. То је школска свеска ружичастих корица у коју је Милена записивала своје стихове на српском, италијанском, француском и шпанском језику. Чува се у Галерији „Милене Павловић Барили“ у Пожаревцу;
2) Писма, фотографије, слике, предмети, сав материјал којим располаже Галерија у Пожаревцу, нарочито сва сачувана преписка породице Павловић, која се чува у Галерији;
3) Монографија о Милени Павловић Барили коју је приредио Миодраг Протић, и то друго, допуњено издање, из 1990. године, које садржи неколико страница Миленине поезије.

4) Три књиге Миленине поезије коју су приредили следећи приређивачи: Милисав Миленковић, Синиша Ристић заједно са Србом Игњатовићем, и Волета Томић. Реч је о следећим књигама: Милена Павловић Барили, *Поезија*, приредио Милисав Миленковић, Verzal press, Београд, 1998; *Спајајући вале са звездама*, Лирски распони Милене Павловић Барили, приредили Срба Игњатовић и Синиша Ристић, Апостроф, Београд, 1998; Милена Павловић Барили, *Поезија*, приредила Виолета Томић, 2014, друго издање, 2016. године.

5) *Браничево*, часопис за књижевност и културу, тематски бројеви посвећени Милени Павловић Барили из 1955, 2005, 2018. године, као и бројеви из 1983. и 1984. године, у којима је, у наставцима, објављиван Миленин живот, из пера Миленине мајке Данице.

3. *Библиографија прелиминарних истраживања*.

Извори

1) „Миленина свеска“ која се чува у Галерији Милене Павловић Барили, а коју је 1983.године пронашла некадашња управница Галерије, Јелица Милојковић, ГМБ 141.

2) Милена Павловић Барили, Поезија, приредио Милисав Миленковић, Verzal press, Београд, 1998.

3) Милена Павловић Барили, Поезија, Фондација Миленин дом, Галерија Милене Павловић Barilli, уредила: Виолета Томић, Пожаревац, 2014.

4) Милена Павловић Барили, Диана, https://www.blic.rs/kultura/vesti/akvarel

5) Даница Павловић Барили: „Сведочења“, Браничево, часопис за књижевнст и културу, Културно просветна заједница општине Пожаревац, јул-август 1979.

6) Даница Павловић Barilli, Миленин живот, Фондација Миленин дом, Галерија

7) Милене Павловић Barilli, уредник и приређивач Виолета Томић, Пожаревац, 2020

Литература (избор)

1)Браничево (часопис за књижевност и културу), бр.3-4/2018, главни и одговорни уредник Драги Ивић, Центар за културу Пожаревац, Пожаревац, 2018.)

2)Volfgang Velš: Transkulturalnost, forma današnjih kultura koja se menja (http://www.casopiskultura.rs/MagazinePublication/ShowPublicationPdf?magazinePublicationId=275

3)Ljubomir Doležel, Heterokosmika: fikcija i mogući svetovi, Beograd, Službeni glasnik, 2008.

4) Јелена Ђорђевић, Посткултура, Плато, Београд, 2009.

5) Умберто Еко, Istorija lepote, priredio Umberto Eko, Plato, Beograd, 2004.

6)) Умберто Еко, Istorija ružnoće, priredio Umbeto Eko, Plato, 2007.

7) Umberto Eko, Beskrajni spiskovi, Plato, Beograd, 2009.

8) Stefan Žarić, Maison Barilli: Belgrade New York, једна студија о високој моди и високој уметности - one study of high fashion and high art, Fondacija Milenin dom, Galerija Milene Pavlović Barilli, Požarevac, 2017.
9) Стефан Жарић, Мода као судбина: Амерички сан Милене Павловић Барили, Posted on March 6, 2018 by admin, https://www.artiscenter.com/?p=4681
10) Оливера Јанковић, Надреализам у сликарству Милене Павловић Барили http://www.arte.rs/sr/umetnici/teoreticari/olivera_jankovic-3973/tekstovi/nadrealizam_u_slikarstvu_milene_pavlovic_barili-2718/
11) Izuzetne žene Srbije, vek XX – XXI / Exceptional Women of Serbia XX – XXI century, Zepter Book World, Edicija Posebna izdanja, Druga strana istorije, autori teksta: Radmila Stanković, Neda Todorović, prevod na engleski Alice Copple Tošić, urednik Neda Todorović, Beograd 2016.
12) Најлеепши есеји Владете Јеротића, избор и предговор Милисав Савић, Просвета, Београд, 2002.
13) Велиша Јоксимовић, Књижевност пожаревачког краја Од Григорија Синаита Млађег до Србољуба Митића, Град Пожаревац, Пожаревац 2014
14) Миодраг Ковачевић, Откривање Милене – Нови фрагменти о Милени Павловић Barilli, Фондација Миленин дом, Галерија Милене Павловић Barilli, Пожаревац 2019.
15) Магдалена Кох: „Транскултурална личност у покрету или форме номадизма Милене Павловић Барили“, Књиженство (часопис за студије књижевности, рода и културе), Филолошки факултет Универзитета у Београду, бр. 1/2012,
16) Јуриј Лотман, Беседе о руској култури, Академска књига, Нови Сад, 2017.
17) Lidija Merenik, Aleksandar Petrović, Magdalena Koh: Milena Pavlović Barilli EX POST, Kritike, članci, bibiografija, Beograd, Hisperiaedu, 2009.
18) Биљана Миловановић Живак, „Закон шестара силе – елементи поетике књижевности масона у поезији Милене Павловић Барили“, Кораци, Крагујевац, 2023, свеска 1-3, 2023.
19) Биљана Миловановић Живак: „Велики компас Милене Павловић Барили, у брисаном простору живота и уметности“, Књиженство, часопис за студије књижевности, рода и културе, бр. 11, годиште XI 2021, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
20) Јелица Милојковић, Мирољуб Манојловић, Галерија Милене Павловић Barilli – 50 година постојања и рада, Фондација Миленин Дом, Галерија Милене Павловић Barilli, Пожаревац 2012.
21) Владимир Б. Перић: „Текстуалне стезне главе и стратегије отпора“, поговор књизи Биљане Миловановић Живак: Лирско копиле и баба-тетке, Центар за културу Пожаревац, Пожаревац, 2019.
22) Миодраг Б. Протић, Милена Павловић Барили, Центар за културу, Народни музеј Пожаревац, Пожаревац, 1990.

23) Немања Радуловић, Подземни ток, Езотерично и оклултно у српској књижевности, Службени гласник, Београд, 2009.
24) Немања Радуловић, Подземни ток 2, Службени гласник, Београд, 2020.
25) Синиша Ристић, Срба Игњатовић, Спајајући вале са звездама – Лирски распони Милене Павловић Барили, Апостроф, Београд, 1998.
26) Nikola Samardžić, Adele Mazzola, Olivera Janković, Ljiljana Pešikan – Ljuštanović, Davide Barilli, Jovan Bulajić, Irina Subotić, Jelena Bakić, Čarna Radoičić: Milena Pavlović Barilli, VERO VERIUS, Vreme, život, delo, Beograd, Hisperiaedu, 2009.
27) Исидора Секулић, Балкан, Плави јахач, Београд 2008.
28) Хелмут Харк, Лексикон основних јунговских појмова, Дерета, Београд, 1998.
29) Петар Џаџић, Бранко Миљковић или неукротива реч, Просвета, Ниш, 1994.

4. Основни ***циљеви истраживања.*** Бавећи се опусом Милене Павловић Барили, као мултикултуралне, транскултуралне и уметнице, кандидаткиња има циљ да анализира њену поезију у контексту српске авангарде, упоредо са поезијом српских песника овог периода. Кроз низ поређења са делима великих имена српске поезије, која се данас обрађују у школском програму, циљ је да се покаже да је поезија М. П. Барили неправедно скрајнута у досадашњим проучавањима српске књижевности. Поетичка позиција Милене Павловић Барили везан је за њен ликовни рад, који је познатији, будући да је она већ за живота била прослављена и призната ликовна уметница. Супротстављајући се мишљењима да Миленина поезија не може досећи естетску и значењску оствареност њеног сликарства, канидаткиња ће настоји да докаже вредност и значај ауторкине поезије. Дело Милене Павловић Барили би данас, осамдесет година после њене смрти, требало да буде важна референца у српској поезији, сликарству и култури уопште. Канидаткиња намерава да опус М. П. Барили посматра као оличење новог типа културе и новог типа транскултуралног идентитета – уметнице која делује у међузонама и у полижанровским, интердисциплинарним и мултимедијалним дискурсима. Од сликарства и модног дизајна, преко поезије, циљ је да се прати грађење и удвајање идентитета уметнице која је деловала на простору Србије (Југославије), Европе и Америке. Ауторкина прва песма биће полазиште за анализу и вредновање читаве њене поезије. трагајући за Миленином националним и песничким идентитетом, на трагу једног открићада њена песма „Спалићемо месец“ постоји и на италијанском и српском језику, и то као оригинал, и једне хипотезе, да у Миленској поезији има елемената масонске симболике. Ова песма је на италијанском језику објављена у италијанском часопису *Quadrivio*, и све до сада се сматрала италијанским оригиналом, те је превођена на српски језик од стране више преводилаца, међу којима је свакако најпознатији Никола Бертолино. Међутим, исту песму кандидаткиња је открила и на српском језику, записану у „Миленској свесци“. Циљ је да се открије на ком језику је оригинална песма „Запалићемо месец“ написана. Важан сегмент истрживања биће хришћанска и езотерична

симболика у Миленином делу, као и елементи андрогиније, присутни и њеном сликарству. Потрет „Свети Јован Јеванђелиста“ из 1941. године, једна од најлепших Милениних слика, биће полазиште за ова истраживања. Циљ је да утврди јесте ли или није, Милена својом визуелном уметношћу инсистирала на „родним проблемима“, и ако јесте, у којој је мери то чинила. У остварењу овог циља важна је и анализа слике „Сликарка са стрелцем“, која непрестано отвара поља нових тумачења. Тумачењем ове слике довешће се у питање ауторкина „намера“ да својим андрогиним ликовима, како то М. Кох каже, „приступи родним проблемима“. Темом удвајања идентитета, повезаће се ауторкина песничка дела са делима визуелних уметности.

Докторска дисертација заснива се на седећим **хипотезама**: Кандидаткиња полази од претпоставке да поезија Милене Павловић Барили поседује значајне књижевне вредности, што ће покушати да докаже, изеђу осталог, тематским поређењем са поезијом Владислава Петковића Диса, Алексе Шантића, Растка Петровића, Бранка Миљковића и Милоша Црњанског. Један од важних хипотеза пријављене дисертације тиче се ауторкиног националног идентитета и припадања одређеној култури и језику. Кандидаткиња проблематизује позицију дела М. Павловић у националној култури. Но, да би се неко дело (у овом случају, песничко и сликарско) сачувало у оквирима националних лексикона и антологија оно се најпре мора утемељити у том националном контексту. Полазећи од претпоставке да уметника формирају сви утицаји којима је изложен, у различитим културама у којима живи и ствара, очекујемо да ће у раду разрешити питање Милениног националног и уметничког идентитета.

5. ***Очекивани резултати***. Кандидаткиња очекује да ће доћи до резултата који иду у прилог томе да песничко дело М. П. Барили не припада само српској поезији, већ и италијанској, француској и шпанској. Очекују се резулти који ће потврдити да је М. П. Барили, управо захваљујући отворености према другим културама, допринела умрежавању и повезивању свих тих култура, а значај таквог живота и деловања полако се открива и тек ће на прави начин бити схваћен и прихваћен. М. П. Барили била је укорењена у различитим култури, али у свим тим културама била је маргинализована је као песникиња. Очекују се конкретни резултати, засновани на релевантним истраживањима историје масонерије и њеног утицаја на књижевност и ликовну уметност који ће потврдити потврђују хипотезу о присуству елемената масонске књижевности у ауторкином песничком делу, као и о геометрији масонских симбола на њеним сликама.

6. ***План рада.*** Рад ће имати уводни део, централни део и завршни део са закључком. У уводном делу кандидаткиња намерава да се посвети Милениној биографији, пореклом, школовањем, могућим утицајима и оствареним резултатима. Образовање, које јој је у најранијем детињству пружила мајка учећи је паралелно српском и италијанском језику, преко Краљевске академије и

школовања у Минхену код Франца фон Штука, те отац Бруно Барили, славни композитор и писац, који је и сам био син познатог сликара, утицали су у формирању њеног личног, породичног и уметничког идентитета. Већ у уводном делу отвориће се тема вишеструког идентитета, нарочито националног и уметничког. Књижевним идентитетом ауторке кандидаткиња ће се бавити у централном делу рада. Њена поезија, , је важан естетички репер у времену у коме настаје. и анализираће се кроз поређења са са поезијом Владислава Петковића Диса, Алексе Шантића, Растка Петровића, Бранка Миљковића и Милоша Црњанског. Кандидаткиња ће у централном делу рада пажњу посветити и питању ауторкине уметничке самосвести, повезујући њено песничко и ликовно дело са визуелним уметностима и делима других уметника њеног времена, нарочито Салвадора Далија и Луиса Буњуела („Андалузијски пас“), као и Ингмара Бергмана („Персона“, „Дивље јагоде“) и нешто популарнијих, али зато за овај рад изузетно важних филмова, „Виктор-Викторија“ у режији Б. Едвардса и „Неки то воле вруће“ Б. Вајлдера. Кандидаткиња ће пажњу посветити преводима Миленине поезије, појединачним песмама у оригиналу и различитим преводима, њеном првом и последњом песмом, али и њеним сликарском делима која потврђују удвајање њеног уметничког идентитета (нарочито двема сликама, „Сликарка са стрелцем“ и „Свети Јован Јеванђелиста“). У закључку ће кандидаткиња настојати да докаже да је Милена Павловић Барили, као инспирација других уметника – нарочито писаца – била живља него што је историја књижевности то видела, те да је врло жива и данас.

7. *Методе истраживања.* За истраживање ауторкине поезије и њене визуелне уметности кандидаткиња ће се најпре служити методама архивског истраживања. Кандидаткиња ће прочити архивску грађу, документацију, текстове, писма и фотографије који се чувају у легату Милене Павловић Барили. Галерија располаже богатом заоставштином, нарочито преписком из које се може сазнати много о ауторкином животу и животу њених ближњих. Студије културе, интертекстуалност и интермедијалност методе су којима кандидаткиња намерава да истраживачки приступи вишеслојном, мултикултуралном и мултимедијалном делу Милене Павловић Барили.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

Кандидаткиња мср Биљана Миловановић Живак испуњава услове за израду докторске дисертације. Ту подобност поткрепљује наведено образложење предмета и процеса истраживања.

Тема дисертације *Милена Павловић Барили – визуелни и књижевни идентитет уметнице*, како се могло закључити на основу изнетог образложења, отвара могућности за нове научне резултате и иновативне интерпретације. На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области српске књижевности.

На основу наведених података о предложеном ментору (библиографија релевантних научних радова) Комисија констатује да је проф. др Предраг Петровић подобан за ментора предложене докторске дисертације**.**

На основу свега изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивну оцену о подобности кандидаткиње мср Биљана Миловановић Живак и предложене теме докторске дисертације *Милена Павловић Барили – визуелни и књижевни идентитет уметнице* а да за ментора именује др Предрага Петровића, редовног професора Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Београд, 8. септембар 2023. г

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Немања Радуловић

доц. др Бранко Вранеш

проф. др Симонида Рајчевић